

บทที่ 4

บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรกลาง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “องค์กรกลางกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” ผู้วิจัยอาศัยวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยแบบเอกสาร [documentary research]
2. การศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคล ดังนี้
 - นายโคทม อารียา
 - ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุคนธ์ ไชยเจริญ
 - นายอุทัย พิมพ์ใจชน
 - นางสาวเสาวลักษณ์ สุริยาทิพย์
 - นายสนธยา คุณปลื้ม
 - นายวิทยา คุณปลื้ม
 - นายสง่า ธนสงวนวงศ์
 - นายสุรสิทธิ์ นิติวรรักษ์

3. การศึกษาวิจัยแบบสำรวจ [survey research] โดยการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาชุดหนึ่งโดยอาศัยแนวความคิดจากแบบสอบถามและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

- ส่วนที่หนึ่ง เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานะหรือภูมิหลังของผู้ตอบ กล่าวคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535

- ส่วนที่สอง เป็นข้อความเกี่ยวกับพื้นฐานความคิดและความเข้าใจทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยของผู้ตอบคำถาม ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 10 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 และ 10

- ส่วนที่สาม เป็นข้อความเกี่ยวกับลักษณะของการเลือกตั้งในประเทศไทย และในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยข้อความทั้งหมด 11 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 และ 21

- ส่วนที่สี่ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 24 25 26 27 28 29 30 และ 32

- ส่วนที่ห้า เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ ลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ คือ ข้อคำถามที่ 12 22 23 31 33 34 35 และ 36

โดยข้อคำถามในส่วนที่สอง สาม สี่ และห้า เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยได้ใช้ Lickert Scale กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามนั้นโดยทำเครื่องหมายลงในช่องคำตอบ ดังนี้

ข้อเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
เฉย ๆ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

เกณฑ์การให้คะแนน การตรวจให้คะแนนพิจารณาจากข้อคำถามคำตอบตั้งแต่ 1 - 5 กล่าวคือ ข้อคำถามที่สร้างขึ้นมานี้มีทั้งข้อคำถามในเชิงบวก (positive) และในเชิงลบ (negative) สำหรับข้อความในเชิงบวก 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง , 4 หมายถึง เห็นด้วย, 3 หมายถึง เฉยๆ (ไม่แน่ใจ), 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย, 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยืนยันความแน่นอนในความโน้มเอียงของผู้ตอบ

2) นำแบบสอบถามไปทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 131 ตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพและปรับปรุงแบบสอบถาม

3) ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยรวบรวมในสนามจากกลุ่มตัวอย่างเมื่อเดือนมกราคม 2539 ซึ่งเป็นประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่กรรมการตรวจคะแนนในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยการสุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน (ชุด) ซึ่งจำนวนข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างตอบกลับมามีจำนวน 839 คน (ชุด) คิดเป็นร้อยละ 83.9 โดยลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พอที่จะกล่าวสรุปได้ดังนี้ คือ ในส่วนของเพศนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 58.1 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 41.9 โดยในส่วนของอายุนั้น ช่วงอายุที่มีจำนวนมากที่

สุดคือ ช่วงอายุ 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.5 และช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.3 และพบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่ามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.08 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวนร้อยละ 35.1 และระดับการศึกษาที่มีจำนวนน้อยสุด คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คือร้อยละ 4.2 ในส่วนของอาชีพนั้น อาชีพเกษตรกรกรรมมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.8 โดยมีอาชีพรับจ้างและรับราชการในจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 33.7 และ 34.1 ตามลำดับ สำหรับสถานภาพของประชากรวิจัย พบว่า ร้อยละ 89.7 เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ร้อยละ 6.4 เป็นเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง และร้อยละ 3.8 เป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง และในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 พบว่ามีจำนวนร้อยละ 81.3 ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งฯ ร้อยละ 13.6 ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และร้อยละ 5.1 เป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของประชากรในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี มีลักษณะการกระจายของข้อมูลในเรื่องเพศและอายุ โดยมีระดับการศึกษาในช่วงมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าและปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเป็นจำนวนมาก และมีอาชีพทางด้านรับจ้างและรับราชการเป็นส่วนใหญ่ โดยมีลักษณะของประชากรวิจัย ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 คุณลักษณะของประชากรวิจัย

คุณลักษณะของตัวแปร	ประเภทข้อมูลตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	487	58.1
	หญิง	351	41.9
อายุ	0 - 25	169	20.2
	26 - 30	161	19.2
	31 - 35	149	17.8
	36 - 45	255	30.5
	46 ขึ้นไป	103	12.3
การศึกษา	ประถมศึกษา	142	16.9
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	367	43.8
	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	294	35.1
	สูงกว่าปริญญาตรี	35	4.2

ตาราง 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะของตัวแปร	ประเภทข้อมูลตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ	เกษตรกรรม	49	5.8
	ค้าขาย ประกอบธุรกิจส่วนตัว	168	20.1
	รับราชการ	286	34.1
	รับจ้าง	283	33.7
	อื่น ๆ	53	6.3
สถานภาพ	เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง	54	6.4
	ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	752	89.7
	ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	32	3.8
การใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อ 13 กันยายน 2535	ใช้	682	81.3
	ไม่ใช้	114	13.6
	ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	43	5.1

โดยสามารถสรุปผลการศึกษาจากแบบสอบถาม ได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความคิดเห็นเรื่อง “องค์กรกลางกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น %								\bar{X}	S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย ยิ่ง					
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%				
1. การเลือกตั้งในประเทศไทยเป็นการเลือกตั้งที่สุจริต	228	27.2	253	30.2	239	28.5	86	10.3	33	3.9	2.336	1.100
2. การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของ ประชาชน	31	3.7	99	11.8	149	17.8	393	46.8	167	19.9	3.675	1.038
3. ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ที่ตั้งใจมา ทำงานให้ประเทศ ไม่หวังผลประโยชน์ ส่วนตัว	139	16.6	234	27.9	318	37.9	103	12.3	45	5.4	2.620	1.066
4. ในระบอบประชาธิปไตย ส.ส. จะต้อง เป็นตัวแทนของประชาชน และผ่าน กระบวนการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์	23	2.7	42	5.0	109	13.0	357	42.6	308	36.7	4.055	0.971

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็น %								\bar{X}	S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง					
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%				
5.ปกติถ้าไม่ใช้เวลาหาเสียงเลือกตั้ง ท่านมีความสนใจติดตามการทำงาน ของส.ส.และผู้สมัครรับเลือกตั้ง	17	2.0	97	11.6	173	20.6	445	53.0	107	12.8	3.629	0.918
6.การเลือกตั้ง ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชน	201	24.0	348	41.5	116	13.8	142	16.9	32	3.8	2.352	1.130
7.ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นส.ส.แต่ละ ท่านมีการหาเสียงเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ เป็นไปตามกฎหมายทุกประการ	209	24.9	228	27.2	268	31.9	90	10.7	44	5.2	2.442	1.129
8. ส.ส. ที่ได้รับเลือกจากประชาชน ไม่ จำเป็นที่จะต้องผ่านการเลือกตั้งมา อย่างบริสุทธิ์	333	39.7	254	30.3	74	8.8	140	16.7	38	4.5	2.161	1.239

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น %								\bar{X}	S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย ยิ่ง					
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%				
9. นักการเมืองส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้แทนปวงชน แม้ว่าเขาจะเข้าดำรงตำแหน่งส.ส. ด้วยวิธีการที่อเลียง	269	32.1	260	31.0	166	19.8	121	14.4	23	2.7	2.248	1.132
10. ระบบการเลือกตั้งที่เป็นอยู่ มีความเหมาะสมต่อระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยแล้ว	44	5.2	118	14.1	317	37.8	236	28.1	124	14.8	3.331	1.056
11. กระบวนการเลือกตั้งการจัดการเลือกตั้ง ส.ส. ได้เหมาะสมแล้ว	37	4.4	130	15.5	269	32.1	339	40.4	64	7.6	3.313	0.971
12. ควรให้หน่วยงานราชการอื่นจัดการเลือกตั้งแทนกระทรวงมหาดไทย	74	8.8	295	35.2	213	25.4	207	24.7	50	6.0	2.838	1.079

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความถี่เห็น %								S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นใจ		เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง			\bar{X}	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%			
13. การซื้อเสียงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจในระบอบประชาธิปไตย	52	6.2	56	6.7	62	7.4	285	34.0	384	45.8	1.164
14. ผู้สมัครส.ส. ทุกรายที่ใช้เงินซื้อเสียงเลือกตั้ง	72	8.6	120	14.3	384	45.8	166	19.8	97	11.6	1.065
15. การจัดเลี้ยงในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งเป็นเรื่องปกติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถกระทำได้	173	20.6	319	38.0	114	13.5	206	24.6	27	3.2	1.161
16. การซื้อเสียงขายสิทธิ์เป็นเอกริธีที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม	367	43.7	295	35.2	77	9.2	81	9.7	19	2.3	1.055
17. การเลือกตั้งจำเป็นที่จะต้องมีการซื้อเสียงขายสิทธิ์	428	51.0	263	31.3	73	8.7	54	6.4	21	2.5	1.016

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น %						\bar{X}	S.D.				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง							
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%						
18.นักเลง เจ้าพ่อ ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นไม่มีบทบาทในการชี้้นำการเลือกตั้ง	225	26.8	192	22.9	155	18.5	165	19.7	102	12.2	2.675	1.371
19.การแจกของถือเป็นการซื้อเสียงชนิดหนึ่ง	54	6.4	97	11.6	84	10.0	397	47.3	207	24.7	3.722	1.146
20.ผลการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม	142	16.9	170	20.3	413	49.2	84	10.0	30	3.6	2.631	0.994
21.ปัญหาสำคัญของระบอบประชาธิปไตยของไทย คือ การทุจริตในการเลือกตั้ง ส.ส.	56	6.7	81	9.7	125	14.9	370	44.1	207	24.7	3.704	1.139
22.สำหรับประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีองค์กรทำหน้าที่เฉพาะเพื่อดูแลการเลือกตั้ง	16	1.9	58	6.9	117	13.9	434	51.7	214	25.5	3.920	0.915

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น %								\bar{X}	S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย				เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%			จำนวน	%
23.องค์กรกลางควรประกอบไปด้วยสมาชิกจากทุกส่วนของสังคม	11	1.3	31	3.7	96	11.4	447	53.3	254	30.3	4.075	0.823
24.องค์กรกลางไม่สามารถระงับการซื้อ-ขายเสียงได้	28	3.3	66	7.9	208	24.8	386	46.0	151	18.0	3.675	0.969
25.องค์กรกลางใช้เงินงบประมาณในลักษณะที่สูญเปล่า	34	4.1	139	16.6	349	41.6	232	27.7	85	10.1	3.232	0.978
26.ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานขององค์กรกลางว่าสามารถแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงได้	52	6.2	205	24.4	390	46.5	160	19.1	32	3.8	2.899	0.909

ตาราง 4.2 (ต่อ)

คำถาม	ความคิดเห็น %						\bar{X}	S.D.				
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง							
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%						
27.การเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 องค์กรกลางได้ทำหน้าที่ได้ผลเป็นอย่างดี	56	6.7	170	20.3	434	51.7	149	17.8	30	3.6	2.913	0.885
28.เจ้าหน้าที่องค์กรกลางทำตัวเป็นกลางในการปฏิบัติงาน	41	4.9	101	12.0	409	48.7	236	28.1	52	6.2	3.187	0.901
29.องค์กรกลาง ทำให้การกระทำผิดในการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง	30	3.6	83	9.9	270	32.2	385	45.9	71	8.5	3.458	0.912
30.องค์กรกลางมีส่วนสำคัญ ในการทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเลือกตั้งมากขึ้น	33	3.9	90	10.7	265	31.6	369	44.0	82	9.8	3.449	0.946

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อความ	ความคิดเห็น %								\bar{X}	S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		เห็นด้วย				เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%			จำนวน	%
31.การจัดตั้งองค์กรกลาง ควรให้เป็น องค์กรในลักษณะถาวรสำหรับการดูแล การเลือกตั้งโดยเฉพาะ	41	4.9	132	15.7	103	12.3	439	52.3	124	14.8	3.564	1.073
32.องค์กรกลางมีส่วนสำคัญทำให้การ เลือกตั้งในพื้นที่ของท่าน เป็นไปด้วย ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม	38	4.5	88	10.5	343	40.9	284	33.8	86	10.3	3.348	0.956
33.องค์กรที่จะทำหน้าที่ดูแลการเลือก ตั้ง ต้องเป็นองค์กรอิสระที่ไม่อยู่ภายใต้ การควบคุมของฝ่ายรัฐบาลและนักการเมือง	20	2.4	68	8.1	99	11.8	391	46.6	261	31.1	3.959	0.984

ตาราง 4.2 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็น %								\bar{X}	S.D.		
	ไม่เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วยอย่าง ยิ่ง					
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%				
34.องค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง จะ ต้องเป็นองค์กรที่อยู่นอกระบบราชการ	27	3.2	106	12.6	161	19.2	351	41.8	194	53.1	3.690	1.060
35.การดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติ ธรรม เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน	14	1.7	18	2.1	48	5.7	328	39.1	431	51.4	4.364	0.822
36.ในการปฏิบัติงานขององค์กรกลาง จะต้องไม่ถูกฟ้องร้องได้ เว้นแต่ได้ กระทำผิดจริง	44	5.2	78	9.3	90	10.7	397	47.3	230	27.4	3.824	1.093

จากตารางที่ 4.2 มีข้อคำถามซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นและความรู้ความเข้าใจของผู้ตอบคำถามได้รวม 4 ประการ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง
2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
3. ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง
4. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น

ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี ได้ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับพื้นฐานความคิดและความเข้าใจ ทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 และ 10 จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้ว มีความเห็นว่าการเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชนมากและมีความสนใจติดตามการทำงานของ ส.ส. และผู้สมัครรับเลือกตั้ง แม้ไม่ใช้เวลาหาเสียงเลือกตั้งและเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นตัวแทนของประชาชนและผ่านกระบวนการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ แต่ทั้งนี้ โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยว่าการเลือกตั้งในประเทศไทยเป็นการเลือกตั้งที่สุจริต และไม่เห็นด้วยว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงานให้ประเทศ ไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งไม่เห็นด้วยว่า ส.ส. ที่ได้รับเลือกจากประชาชน ไม่จำเป็นที่จะต้องผ่านการเลือกตั้งมาอย่างบริสุทธิ์ และไม่เห็นด้วยว่านักการเมืองส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้แทนปวงชน แม้ว่าเขาจะเข้าดำรงตำแหน่งด้วยการซื้อเสียง รวมถึงไม่เห็นด้วยว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แต่ละท่านมีการหาเสียงเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์เป็นไปตามกฎหมายทุกประการ ซึ่งสรุปข้อคำถามที่น่าสนใจได้ ดังนี้

1.1 คำถามข้อที่ 2 การเลือกตั้ง มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความเป็นอยู่ ในชีวิตประจำวัน ของประชาชน ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยร้อยละ 46.8 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 19.9 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 3.7

1.2 คำถามข้อที่ 4 ในระบอบประชาธิปไตย ส.ส. จะต้องเป็นตัวแทนของประชาชน และผ่านกระบวนการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยร้อยละ 42.6 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 36.7 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียง

ร้อยละ 2.7

1.3 คำถามข้อที่ 5 ประกิดถ้าไม่ใช่เวลาหาเสียงเลือกตั้งท่านมีความสนใจติดตามการทำงานของ ส.ส. และผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยร้อยละ 53.0 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 12.8 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 2.0

1.4 คำถามข้อที่ 1 การเลือกตั้งในประเทศไทยเป็นการเลือกตั้งที่สุจริต ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยร้อยละ 30.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 27.2 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 3.9

1.5 คำถามข้อที่ 7 ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. แต่ละท่านมีการหาเสียงเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์เป็นไปตามกฎหมายทุกประการ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยร้อยละ 27.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 24.9 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 5.2

1.6 คำถามข้อที่ 9 นักการเมืองส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้แทนปวงชน แม้ว่าเขาจะเข้าดำรงตำแหน่ง ส.ส. ด้วยการซื้อเสียง ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยร้อยละ 31.0 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 32.1 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 3.7

ผลการวิจัยในด้านภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยอย่างไร ในส่วนนี้เป็นการศึกษา เพื่อหานัยสำคัญทางสถิติ ของความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชากรวิจัย ตามการแบ่งภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 4.1 (คุณลักษณะของประชากรวิจัย) โดยนำภูมิหลังทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างไปหานัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

โดยนำผลรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในข้อคำถามที่ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 และ 10 มารวมกันเรียกว่า ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย จากนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน เพื่อพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงผลรวมของความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำ (ตั้งแต่ 33.000 ลงไป)	328	39.10
กลาง (ระหว่าง 33.001 - 36.000)	253	30.15
สูง (ตั้งแต่ 36.001 ขึ้นไป)	258	30.75

โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ได้ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี จำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ระดับความรู้ความเข้าใจ			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
เพศ					
ชาย	41.9	30.0	28.1	487	X^2 sig.=0.0768 G = 0.12944
หญิง	35.0	30.5	34.5	351	
การศึกษา					
ประถมศึกษา	52.1	29.6	18.3	142	X^2 sig.=0.0000 G = 0.26859
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	42.0	30.8	27.2	367	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	33.0	27.2	39.8	294	
สูงกว่าปริญญาตรี	5.7	51.4	42.9	35	
อาชีพ					
เกษตรกรรม	46.9	30.6	22.4	49	X^2 sig.=0.0027 G = 0.01007
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	44.6	28.6	26.8	168	
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	32.9	27.6	39.5	286	
รับจ้าง	40.3	35.3	24.4	283	
อื่น ๆ	41.5	20.8	37.7	53	
สถานภาพ					
จนท.ประจำหน่วยเลือกตั้ง	14.8	25.9	59.3	54	X^2 sig.=0.0000 G = 0.36552
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	40.7	30.2	29.1	752	
ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	40.6	37.5	21.9	32	
การใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535					
ใช่	38.9	29.3	31.8	682	X^2 sig.=0.9942 G = 0.00047
ไม่ใช่	8.6	29.8	31.6	114	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการศึกษา, อาชีพ และสถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง (ค่า $X^2 < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่าสถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ (Gamma = 0.365 และ 0.268 ตามลำดับ) ส่วนเพศและการใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด กล่าวคือ

- ระดับการศึกษา กลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า, มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และประถมศึกษา ตามลำดับ คือ 42.9, 39.8, 27.2 และ 18.3
- อาชีพ กลุ่มผู้รับราชการ รัฐวิสาหกิจ มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่ากลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอื่น ๆ , กลุ่มผู้ประกอบการส่วนตัว, รับจ้างและเกษตรกรรวม ตามลำดับ คือ 39.5, 37.7, 26.8, 24.4 และ 22.4
- สถานภาพ เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ตามลำดับ คือ 59.3, 29.1 และ 21.9

2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชากรวัยในเขตเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทย และในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 และ 21 จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้ว เห็นด้วยว่า ข้าราชการผู้มีส่วนในการดำเนินการเลือกตั้งเป็นผู้ที่ทำงานตามหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา และเห็นด้วยว่ากระทรวงมหาดไทยจัดการเลือกตั้ง ส.ส. ได้เหมาะสมแล้ว แต่ผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้วไม่แน่ใจว่าผลการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมรวมถึงไม่แน่ใจว่า ผู้สมัคร ส.ส. ทุกรายใช้เงินซื้อเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ปัญหาสำคัญของระบอบประชาธิปไตยของไทยคือ การทุจริตในการเลือกตั้งส.ส.และเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจใน

ระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามโดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การเลือกตั้งจำเป็นที่จะต้องมีการซื้อเสียงขายสิทธิ์ และไม่เห็นด้วยว่า นักเลง เจ้าพ่อ ผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นจะไม่มีบทบาทในการชี้นำการเลือกตั้ง โดยเห็นด้วยว่า การแจกของถือเป็นการซื้อเสียงชนิดหนึ่ง ซึ่งสรุปข้อคำถามที่น่าสนใจได้ ดังนี้

2.1 คำถามข้อที่ 13 การซื้อเสียงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจในระบอบประชาธิปไตย ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 34.0 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 45.8 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 6.2

2.2 คำถามข้อที่ 15 การจัดเลี้ยงในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งเป็นเรื่องปกติ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสามารถกระทำได้ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยร้อยละ 38.0 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 20.6 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 3.2

2.3 คำถามข้อที่ 16 การซื้อเสียงขายสิทธิ์ เป็นอีกวิธีที่จะทำให้ประชาชนมีรายได้เสริม ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยร้อยละ 35.2 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 43.7 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 2.3

2.4 คำถามข้อที่ 17 การเลือกตั้งจำเป็นที่จะต้องมีการซื้อเสียงขายสิทธิ์ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยร้อยละ 31.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 51.0 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 2.5

2.5 คำถามข้อที่ 20 ผลการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจร้อยละ 49.2 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 20.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 16.9 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 3.6

ผลการวิจัยในด้านภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในจังหวัดชลบุรีหรือไม่ ในส่วนนี้เป็นการศึกษา เพื่อหา นัยสำคัญทางสถิติ ของความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชากรวิจัย ตามการแบ่งภูมิหลัง ของกลุ่มตัวอย่าง ดังตามตารางที่ 4.1 (คุณลักษณะของประชากรวิจัย) โดยนำภูมิหลังทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างไปหา นัยสำคัญทางสถิติของความสัมพัทธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้ทราบ ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในจังหวัดชลบุรี แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

โดยนำผลรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในข้อคำถามที่ 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 และ 21 มารวมกันเรียกว่าความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทย และในพื้นที่จังหวัดชลบุรี จากนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน เพื่อ

พิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงผลรวมของความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรีของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำ (ตั้งแต่ 37.000 ลงไป)	310	36.95
กลาง (ระหว่าง 37.001 - 41.000)	254	30.27
สูง (ตั้งแต่ 41.001 ขึ้นไป)	275	32.78

โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี
ของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ภูมิหลัง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
เพศ					
ชาย	39.0	28.5	32.4	487	X^2 sig.=0.2601
หญิง	33.9	32.8	33.3	351	G = 0.05999
การศึกษา					
ประถมศึกษา	54.9	26.1	19.0	142	X^2 sig.=0.0000 G = 0.30182
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	38.7	31.6	29.7	367	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	29.3	30.3	40.5	294	
สูงกว่าปริญญาตรี	8.6	34.3	57.1	35	
อาชีพ					
เกษตรกรรวม	57.1	20.4	22.4	49	X^2 sig.=0.0085 G = 0.06050
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	42.3	30.4	27.4	168	
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	29.4	31.8	38.8	286	
รับจ้าง	38.9	29.3	31.8	283	
อื่น ๆ	32.1	35.8	32.1	53	
สถานภาพ					
จนท.ประจำหน่วยเลือกตั้ง	27.8	29.6	42.6	54	X^2 sig.=0.3892 G = -0.15119
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	37.5	30.1	32.3	752	
ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	37.5	37.5	25.0	32	
การใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535					
ใช่	37.1	29.6	33.3	682	X^2 sig.=0.5917
ไม่ใช่	32.5	33.3	34.2	114	G = 0.5515

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการศึกษาและอาชีพ (ค่า $X^2 < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรีสูงกว่าปัจจัยอื่นๆ ($\text{Gamma} = 0.301$) แต่เพศ, สถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่ และการใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรีแต่อย่างใด กล่าวคือ

- ระดับการศึกษา กลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรีในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า, มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และประถมศึกษา ตามลำดับคือ 57.1, 40.5, 29.7 และ 19

- อาชีพ กลุ่มผู้รับราชการ รัฐวิสาหกิจ มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรีในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ, รับจ้าง, ประกอบธุรกิจส่วนตัวและเกษตรกรรวม ตามลำดับคือ 38.8, 32.1, 31.8, 27.4 และ 22.4

3. ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับ ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 24 25 26 27 28 29 30 และ 32 จากตารางที่ 4.2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้ว เห็นด้วยว่า องค์กรกลางมีส่วนสำคัญในการทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้งมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า องค์กรกลางไม่สามารถระงับการซื้อขายเสียงได้ และไม่แน่ใจไปกว่าองค์กรกลางใช้เงินงบประมาณในลักษณะสูญเปล่ารวมทั้งไม่แน่ใจว่าการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 องค์กรกลางได้ทำหน้าที่ได้ผลเป็นอย่างดี และไม่แน่ใจว่าการทำงานขององค์กรกลางจะสามารถแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงได้ รวมถึงไม่แน่ใจว่า เจ้าหน้าที่องค์กรกลางจะทำตัวเป็นกลางในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่าองค์กรกลางมีส่วนทำให้การกระทำผิดในการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง แต่ไม่

แน่ใจว่าองค์กรกลางมีส่วนสำคัญทำให้การเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดชลบุรี เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ซึ่งสรุปข้อคำถามที่น่าสนใจได้ดังนี้

3.1 คำถามข้อที่ 24 องค์กรกลางไม่สามารถระงับการซื้อ-ขายเสียงได้ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 46.0 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 18.0 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 3.3

3.2 คำถามข้อที่ 26 ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานขององค์กรกลางว่าสามารถแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงได้ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจ ร้อยละ 46.5 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 24.4 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 6.2 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 3.8

3.3 คำถามข้อที่ 27 การเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 องค์กรกลางได้ทำหน้าที่ได้ผลอย่างดี ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจ ร้อยละ 51.7 ไม่เห็นด้วยร้อยละ 20.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 6.7 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 3.6

3.4 คำถามข้อที่ 29 องค์กรกลางทำให้การกระทำผิดในการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 45.9 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 8.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 3.6

3.5 คำถามข้อที่ 30 องค์กรกลางมีส่วนสำคัญในการทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเลือกตั้งมากขึ้น ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 40.0 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 9.8 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 3.9

3.6 คำถามข้อที่ 32 องค์กรกลางมีส่วนสำคัญทำให้การเลือกตั้งในพื้นที่ของท่านเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่แน่ใจ ร้อยละ 40.9 เห็นด้วยร้อยละ 33.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 10.3 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 4.5

ผลการวิจัยในด้านภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางอย่างไร ในส่วนนี้เป็นการศึกษา เพื่อหาปัจจัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชากรวิจัย ตามการแบ่งภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ดังตามตารางที่ 4.1 (คุณลักษณะของประชากรวิจัย) โดยนำภูมิหลังทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างไปหาปัจจัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับองค์กรกลางแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

โดยนำผลรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในข้อคำถามที่ 24 25 26 27 28 29 30 และ 32 มารวมกันเรียกว่าความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง จากนั้นแบ่ง

ออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน เพื่อพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงผลรวมของความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำ (ตั้งแต่ 25.000 ลงไป)	330	39.33
กลาง (ระหว่าง 25.001 - 28.000)	308	36.71
สูง (ตั้งแต่ 28.001 ขึ้นไป)	201	23.96

โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง ได้ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัย
ในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ภูมิหลัง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
เพศ					
ชาย	40.7	33.1	26.3	487	X^2 sig.=0.0288
หญิง	37.6	41.6	20.8	351	G = -0.01537
การศึกษา					
ประถมศึกษา	33.1	33.8	33.1	142	X^2 sig.=0.0045 G = -0.30182
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	36.2	39.5	24.3	367	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	43.9	36.4	19.7	294	
สูงกว่าปริญญาตรี	60.0	20.0	20.0	35	
อาชีพ					
เกษตรกรรม	26.5	40.8	32.7	49	X^2 sig.=0.0346 G = -0.00108
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	35.7	39.9	24.4	168	
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	47.9	32.2	19.9	286	
รับจ้าง	35.0	38.2	26.9	283	
อื่น ๆ	39.6	39.6	20.8	53	
สถานภาพ					
จนท.ประจำหน่วยเลือกตั้ง	37.0	29.6	33.3	54	X^2 sig.=0.5038 G = -0.04835
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	39.8	37.0	23.3	752	
ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	34.4	40.6	25.0	32	
การใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535					
ใช่	38.7	35.6	25.7	682	X^2 sig.=0.0931
ไม่ใช่	40.4	43.0	16.7	114	G = -0.10391

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเพศ, การศึกษา, อาชีพ (ค่า $X^2 < 0.05$) นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับผลการ

ดำเนินงานขององค์กรกลางสูงกว่าปัจจัยอื่น ($\text{Gamma} = -0.301$) แต่สถานภาพและการใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อ 13 กันยายน 2535 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางแต่อย่างใด กล่าวคือ

- เพศ พบว่า ชายมีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 26.3 ในขณะที่หญิงมีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 20.8

- การศึกษา พบว่า กลุ่มผู้มีความรู้ระดับประถมศึกษามีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางในระดับมากคิดเป็นร้อยละมากกว่ากลุ่มผู้มีความรู้ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า, สูงกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและปริญญาตรี ตามลำดับคือ 33.1, 24.3, 20.0 และ 19.7

- อาชีพ พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่ากลุ่มรับจ้าง, ประกอบธุรกิจส่วนตัว, อื่น ๆ และรับราชการ รัฐวิสาหกิจ ตามลำดับคือ 32.7, 26.9, 24.4, 20.8 และ 19.9

4. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น ของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 8 ข้อ คือ คำถามข้อที่ 12 22 23 31 34 35 และ 36 จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยเฉลี่ยแล้วเห็นด้วยว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทำหน้าที่เฉพาะเพื่อดูแลการเลือกตั้ง ที่ควรมีลักษณะถาวรสำหรับการดูแลการเลือกตั้งโดยเฉพาะ และต้องเป็นองค์กรอิสระที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายรัฐบาลและนักการเมือง และต้องเป็นองค์กรที่อยู่นอกระบบราชการ รวมถึงในการปฏิบัติงานจะต้องไม่ถูกฟ้องร้องได้ เว้นแต่ได้กระทำผิดจริง รวมทั้งโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า องค์กรกลางควรประกอบไปด้วย สมาชิกจากทุกส่วนของสังคมและการดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ซึ่งสรุปข้อคำถามที่น่าสนใจได้ดังนี้

4.1 คำถามข้อที่ 22 สำหรับประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทำหน้าที่เฉพาะเพื่อดูแลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 51.7 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 25.5 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 1.9

4.2 คำถามข้อที่ 23 องค์กรกลางควรประกอบไปด้วยสมาชิกจากทุกส่วนของสังคม ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 53.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 30.3 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 1.3

4.3 คำถามข้อที่ 31 การจัดตั้งองค์กรกลางควรให้เป็นองค์กรในลักษณะถาวร สำหรับการดูแลการเลือกตั้งโดยเฉพาะ ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 52.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 14.8 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 4.9

4.4 คำถามข้อที่ 33 องค์กรที่จะทำหน้าที่ดูแลการเลือกตั้งต้องเป็นองค์กรอิสระที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายรัฐบาลและนักการเมืองปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 46.6 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 31.1 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมีเพียงร้อยละ 2.4

4.5 คำถามข้อที่ 34 องค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งจะต้องเป็นองค์กรที่อยู่นอกระบบราชการ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 41.8 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 53.1 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 3.2

4.6 คำถามข้อที่ 35 การดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยร้อยละ 39.1 เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 51.4 สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีเพียงร้อยละ 1.7

ผลการวิจัยในด้านภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นอย่างไร ในส่วนนี้เป็นการศึกษา เพื่อหานัยสำคัญทางสถิติ ของความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชากรวิจัย ตามการแบ่งภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ดังตามตารางที่ 4.1 (คุณลักษณะของประชากรวิจัย) โดยนำภูมิหลังทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างไปหานัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

โดยนำผลรวมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในข้อคำถามที่ 12 22 23 31 33 34 35 และ 36 มารวมกันเรียกว่าความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น จากนั้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน เพื่อพิจารณาว่ากลุ่ม

ตัวอย่างที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงผลรวมของความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น	จำนวนคน	ร้อยละ
ต่ำ (ตั้งแต่ 25.000 ลงไป)	295	35.16
กลาง (ระหว่าง 25.001 - 28.000)	300	35.76
สูง (ตั้งแต่ 28.001 ขึ้นไป)	244	29.08

โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น ได้ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ภูมิหลัง	ระดับความรู้ความเข้าใจ			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
เพศ					
ชาย	34.3	34.7	31.0	487	X^2 sig.=0.3635 G = ±0.06426
หญิง	36.2	37.3	26.5	351	
การศึกษา					
ประถมศึกษา	35.2	38.0	26.8	142	X^2 sig.=0.5657 G = -0.02759
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	36.0	35.1	28.9	367	
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	33.3	37.1	29.6	294	
สูงกว่าปริญญาตรี	42.9	20.0	37.1	35	
อาชีพ					
เกษตรกรรม	36.7	40.8	22.4	49	X^2 sig.=0.3326 G = -0.03153
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	32.7	36.3	31.0	168	
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	33.2	35.0	31.8	286	
รับจ้าง	40.3	33.6	26.1	283	
อื่น ๆ	24.5	45.3	30.2	53	
สถานภาพ					
จนท.ประจำหน่วยเลือกตั้ง	40.7	22.2	37.0	54	X^2 sig.=0.0280 G = 0.03951
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	35.5	35.8	28.7	752	
ผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง	18.8	56.3	25.0	32	
การใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535					
ใช่	34.9	35.0	30.1	682	X^2 sig.=0.9116 G = -0.03074
ไม่ใช่	36.0	36.0	28.1	114	

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะกับสถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่าง ประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี แต่เพศ, การศึกษา, อาชีพ

และการใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 มิได้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นแต่อย่างใด กล่าวคือ จะพบว่า เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งมีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ตามลำดับคือ 37.0, 28.7 และ 25.0

จากการนำผลรวมของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัย ในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี มาหาความสัมพันธ์กันปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง ของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ระดับความรู้เกี่ยวกับ ระบอบประชาธิปไตย	ระดับความรู้เกี่ยวกับผลการ ดำเนินงานขององค์กรกลาง			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
น้อย	42.7	35.1	22.3	328	X ² sig.= 0.4929 G = 0.06908
กลาง	36.8	39.5	23.7	253	
มาก	37.6	36.0	26.4	258	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย กับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.12 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย กับ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัย ในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ระดับความรู้เกี่ยวกับ ระบอบประชาธิปไตย	ระดับความรู้เกี่ยวกับลักษณะของ องค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
น้อย	43.0	35.1	22.0	328	X ² sig.= 0.0000 G = 0.24861
กลาง	33.6	41.5	24.9	253	
มาก	26.7	31.0	42.2	258	

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยกับความรู้เกี่ยวกับ ลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในระดับมาก มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับ ลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่ากลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในระดับกลางและน้อย ตามลำดับ คือ 42.2, 24.9 และ 22.0

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง ของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ระดับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี	ระดับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
น้อย	35.2	36.5	28.4	310	X ² sig. = 0.0195 G = 0.13387
กลาง	37.0	41.3	21.7	254	
มาก	46.2	32.7	21.1	275	

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรีในระดับน้อย มีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางในระดับมาก คิดเป็นร้อยละมากกว่า ผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรีในระดับกลางและมาก ตามลำดับ คือ 28.4, 21.7 และ 21.1

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรวิจัยในเขตการเลือกตั้งจังหวัดชลบุรี

ระดับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี	ระดับความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น			จำนวน	การทดสอบสถิติ
	น้อย	กลาง	มาก		
น้อย	47.4	32.3	20.3	310	X ² sig.= 0.0000 G = 0.31410
กลาง	30.7	45.3	24.0	254	
มาก	25.5	30.9	43.6	275	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ กลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี ในระดับมากมีจำนวนผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ มากกว่ากลุ่มผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและจังหวัดชลบุรี ในระดับกลางและน้อย ตามลำดับ คือ 43.6, 24.0 และ 20.3

สรุป

จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของกลุ่มประชากรวิจัย กับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย, ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี, ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง และความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็น ตลอดจนได้นำผลรวมของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาหาความสัมพันธ์ ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วปรากฏผลโดยสรุปดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย พบว่า

1.1 ในด้านความสนใจต่อการเลือกตั้งและผู้สมัครรับการเลือกตั้ง ประชากรวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การเลือกตั้งมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน และในยามปกติสนใจติดตามการทำงานของ ส.ส. และผู้สมัครรับเลือกตั้ง

1.2 ในด้านตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและ ส.ส. ประชากรวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า ส.ส. จะต้องผ่านการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ แต่ไม่เชื่อว่าการเลือกตั้งในประเทศไทยเป็นการเลือกตั้งที่สุจริต อีกทั้งเห็นว่าการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่เป็นไปตามกฎหมายและไม่เห็นด้วยกับการที่นักการเมืองได้รับเลือกให้เป็น ส.ส. ด้วยการซื้อเสียง

1.3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย โดยผู้มีการศึกษาสูงจะมีระดับความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยสูงตามไปด้วย

1.4 อาชีพ พบว่า ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ เป็นกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยสูงและสถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่ คือ เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยสูงเช่นกัน

1.5 ผู้มีความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยสูงจะมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งสูงตามไปด้วย

2. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า

2.1 การซื้อเสียงและกลวิธีในการซื้อเสียงประชากรวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ อีกทั้งทราบว่าการขายสิทธิ์ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ประชาชนถือเป็นรายได้ เห็นว่าการจัดเลี้ยงในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นสิ่งที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่สมควรที่จะกระทำและการเลือกตั้งไม่ควรมีการซื้อเสียงขายสิทธิ์

2.2 ผลการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 ประชากรวิจัยส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

2.3 ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงก็จะมีระดับความรู้ในเรื่องนี้สูงตามไปด้วย

2.4 อาชีพข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ เป็นกลุ่มมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรีสูงด้วยเช่นกัน

2.5 ผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ในระดับสูงจะมีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินการขององค์กรกลางน้อยกว่า ผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับต่ำ

2.6 ผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ในระดับสูงจะมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นสูงตามไปด้วย

3. ความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลาง พบว่า

3.1 การปฏิบัติงานในด้านการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง พบว่า ประชากรวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า องค์กรกลางไม่สามารถระงับการซื้อเสียงได้และไม่แน่ใจว่าในการเลือกตั้งเมื่อ 13 กันยายน 2535 องค์กรกลางปฏิบัติงานได้ผลเป็นอย่างดี แต่เห็นว่าองค์กรกลางมีส่วนทำให้การกระทำผิดในการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง

3.2 ผลการปฏิบัติงานขององค์กรกลางในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ประชากรวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า องค์กรกลางมีส่วนทำให้ประชาชนมีความสนใจทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งมากขึ้น แต่ไม่แน่ใจว่าองค์กรกลางเป็นส่วนสำคัญทำให้การเลือกตั้งของจังหวัดชลบุรีเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม

3.3 เพศ การศึกษา และอาชีพ ต่างมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางคือ

3.3.1 ชายมีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางมากกว่าหญิง

3.3.2 ระดับการศึกษาปรากฏว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรกลางสูงกว่าผู้มีการศึกษาสูง

3.3.3 อาชีพ ปรากฏว่าเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กรกลางสูงกว่ากลุ่มผู้รับจ้าง, ประกอบธุรกิจส่วนตัว, อาชีพอื่นๆ และรับราชการตามลำดับ

3.4 ผู้มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการเลือกตั้งในประเทศไทยและในพื้นที่จังหวัดชลบุรีสูง มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นสูงตามไปด้วย

4. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้ง พบว่า

4.1 ความต้องการองค์กรดูแลการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วม ประชากรวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจะต้องมีองค์กรทำหน้าที่เฉพาะเพื่อดูแลการเลือกตั้ง และเห็นว่า การดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมเป็นหน้าที่ของประชาชน

4.2 รูปแบบขององค์กรดูแลการเลือกตั้ง ประชากรวิจัยเห็นว่า องค์กรดูแลการเลือกตั้งจะต้องเป็นองค์กรที่ถาวรและมีความเป็นอิสระไม่อยู่ในความควบคุมของฝ่ายการเมือง ระบบราชการ และรัฐบาล

4.3 สถานภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับลักษณะขององค์กรดูแลการเลือกตั้งที่ควรจะเป็นโดย พบว่า เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งมีความรู้เรื่องนี้สูงกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งตามลำดับ

บทบาทและผลกระทบขององค์กรกลาง

จากการศึกษาวิจัยโดยอาศัยวิธีการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถามพบว่า องค์กรกลางสามารถปฏิบัติหน้าที่ประสบผลสำเร็จในบางประเด็น แต่ยังมีบางประเด็นที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ

1. **ข้อจำกัด** : ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานขององค์กรกลาง เกิดจากข้อจำกัดที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้บางประการ ได้แก่

1.1 องค์กรกลางเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน มีเวลาเตรียมตัวและระยะเวลาดำเนินงานเพียง 67 วัน ก่อนวันเลือกตั้ง

1.2 งบประมาณ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับปริมาณงานที่กำหนด

1.3 โครงสร้างองค์กรกลาง : องค์กรกลางเกิดขึ้นจากการร่วมกันของบุคลากรหลายหลายสาขาอาชีพของหลายหน่วยงานในการดำเนินงาน โดยมีลักษณะขององค์กรแบบชั่วคราว ที่จัดตั้งขึ้นเฉพาะหน้าและยุบสลายเมื่อสิ้นสุดภาระงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากเมื่อองค์กรกลาง 1 (22 มีนาคม 2535) สลายตัวไป แล้วเกิดองค์กรกลาง 2 (13 กันยายน 2535) จะเห็นได้ว่า เกือบทุกอย่างจะต้องเริ่มต้นใหม่ ข้อมูลเอกสารรายชื่อ ปอส. อสก. ต้องเริ่มงานใหม่ในองค์กรกลาง 2 ต้องเสียเวลากับการจัดระบบใหม่ นอกจากนั้นจากลักษณะการจัดโครงสร้างขององค์กรกลางที่ประกอบไปด้วย คณะกรรมการองค์กรกลางการเลือกตั้งโดยมีส่วนสนับสนุนอยู่ที่ส่วนกลาง ณ สำนักงานบ้านมนังคศิลาและองค์กรกลางภาค โดยมีส่วนสนับสนุนอยู่ที่องค์กรกลางจังหวัดและอำเภอ ซึ่งการบริหารงานในทุกระดับจะเป็นการบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ ทำให้ต้องจัดประชุมเพื่อระดมสมองและการแสวงหาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด¹

2. ปัญหา

2.1 คุณสมบัตินี้ของเจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ปัญหาสำคัญที่สุดของการคัดเลือกอาสาสมัคร คือการได้บุคคลที่ไม่เป็นกลางทางการเมือง บางคนเป็นคนของพรรคการเมือง บาง

¹ วรรณภา บุญยิ่งยงสถิตย์, “องค์กรกลางกับการเลือกตั้ง : ผลงานการทำงาน ปัญหาและอุปสรรค”, สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 99.

คนถูกพรรคการเมืองซื้อตัว ในหลายจังหวัดพบว่า มีการแต่งตั้งญาติของผู้สมัครหรือญาติของหัวหน้าคณะ หรือนักเรียน นักศึกษาในวัยซึ่งมีคุณวุฒิ วัยวุฒิ และประสบการณ์ไม่เพียงพอเป็นเจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ทำให้ตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองหรือถูกนักการเมืองหลอกใช้ให้ทำการอันเป็นคุณเป็นโทษต่อผู้สมัคร/หน่วยงาน/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและขาดความเชื่อถือจากราษฎรในท้องถิ่น ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะข้อจำกัดของเวลา ในจังหวัดหรือเขตเลือกตั้งที่มีปัญหาอาสาสมัครไม่เป็นกลาง การทำงานของอาสาสมัครย่อมมีผลกระทบต่อกิจกรรมการหาเสียงโดยเฉพาะ อาจทำให้นักการเมืองฝ่ายคู่แข่งเสียเปรียบ ดังนั้นนักการเมืองส่วนใหญ่ที่ให้สัมภาษณ์จึงวิจารณ์คุณภาพอาสาสมัครขององค์กรกลาง อาทิ

การให้สัมภาษณ์ของ นายสุรสิทธิ์ นิติวุฒิวรรักษ์ ว่า “...บุคลากรที่เป็นองค์กรกลางในการสรรหานั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่มีการคัดเลือกให้ดีจึงเกิดปัญหาว่าบุคคลที่เข้ามาสอดแทรกนั้นมักเป็นบุคคลที่แฝงมาจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทำให้การออกไปรณรงค์ค่อนข้างที่จะเอนเอียงไปยังพรรคใดพรรคหนึ่ง บางพรรคใช้ตำแหน่งหน้าที่ขององค์กรกลางในการหาข้อมูลว่าในชุมชนแต่ละจุดนั้นมีแนวโน้มที่จะเลือกพรรคการเมืองใด จึงเป็นปัญหาของตัวบุคลากรในการปฏิบัติที่ผ่านมาค่อนข้างที่จะยังไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชน...”

การให้สัมภาษณ์ของนายสง่า ธนสงวนวงศ์ โดยให้ทัศนะว่า “...ในครั้งที่ 35/2 จะมีอยู่กลุ่มหนึ่งซึ่งผมไม่ทราบว่าเป็นองค์กรกลางจริงหรือปลอม จะมีนักศึกษากลุ่มหนึ่งรณรงค์โดยการติดตามผู้สมัครรับเลือกตั้งคนหนึ่งตลอดเวลา เช่น ผมไปปราศรัยที่อำเภอพานทอง เมื่อปราศรัยเสร็จแล้วจะมีนักศึกษากลุ่มดังกล่าวนี้ใส่เสื้อองค์กรกลางเดินทักรอยเข้าไปที่ผมปราศรัยและแจกเอกสารส่วนหนึ่งซึ่งเป็นเอกสารขององค์กรกลาง และอีกส่วนหนึ่งเป็นเอกสารของพรรคฝ่ายตรงข้าม ปัญหาคือ ประชาชนไม่รู้ว่านี่คือองค์กรกลางจริงหรือไม่จริง และถ้าประชาชนเชื่อเพราะองค์กรกลางมีความน่าเชื่อถือ การกระทำของนักศึกษากลุ่มดังกล่าวจะเป็นเรื่องซึ่งนำไปสู่ประชาชนโน้มน้าวไปตามการประชาสัมพันธ์ และองค์กรกลางในขณะนั้นจะมีการปราศรัยหน้าศาลากลางจังหวัดชลบุรี ซึ่งองค์กรกลางกลุ่มนี้เข้าไปที่เวทีและถือเอกสารที่มีนโยบายของพรรคฝ่ายตรงข้ามกับพรรคผม นี่คือการอันตรายของผู้สมัครที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับองค์กรกลาง เพราะประชาชนค่อนข้างศรัทธาขององค์กรกลางว่ามีความเป็นกลางจริง...”

นายวิทยา คุณปลื้ม กล่าวถึงลักษณะของบุคลากรขององค์กรกลางว่า “...แต่ข้อเท็จจริงแล้วในจังหวัดชลบุรี คนที่เป็นอาสาสมัครจะเป็นคนที่พรรคการเมืองใดพรรคหนึ่งส่งเข้าไปเป็นองค์กรกลาง เมื่อพรรคส่งเข้าไปแล้วองค์กรกลางจึงไม่มีความเป็นกลาง จึงเป็นข้อที่ค่อนข้างที่จะเป็นอันตราย เพราะการรับสมัครไม่มีการตรวจสอบว่าอยู่ฝ่ายนักการเมืองคนใดหรือไม่ ถ้า

เราได้อาสาสมัครที่เป็นกลางก็จะดีมาก ได้มีการใช้นักศึกษาที่มาจากต่างจังหวัดโดยอ้างว่าเป็นองค์กรกลาง เป็นนักศึกษาจากรามคำแหงได้ตระเวนไปปราศรัยตามหน่วยงานต่าง ๆ โจมตี รสช. แจกเอกสารโจมตีเรื่องพรรคการเมือง และในความเป็นจริงเราไม่ทราบว่าเป็นองค์กรกลางจริงหรือไม่ องค์กรกลางหลักเกณฑ์ควรจะรณรงค์ให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิไม่ไปชี้หน้าว่าควรจะเลือกคนอย่างไรไม่เลือกคนอย่างไร ซึ่งเอกสารที่องค์กรกลางเดินแจกประชาชนนั้น เป็นเอกสารของพรรคการเมืองที่เป็นคู่แข่งของพรรคเราไปแจกเหมือนกัน ทำให้การปฏิบัติขององค์กรกลางในจังหวัดชลบุรีในครั้งนั้นไม่มีความเป็นกลาง ผมเชื่อว่าการที่มีคนจับตามองถึงแม้จะได้ผลไม่มากนักก็ถือว่าเป็นประโยชน์...”

รวมทั้ง จากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามศึกษาความคิดเห็นของประชาชน และกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แน่ใจว่า เจ้าหน้าที่องค์กรกลางทำตัวเป็นกลางในการปฏิบัติงาน

นอกจากนั้น ในเรื่องคุณสมบัติขององค์กรกลางยังพบปัญหาเรื่องการที่อาสาสมัครองค์กรกลางไม่รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง เช่น ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้งในลักษณะคอยจับผิดมากกว่าการดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม เมื่อพบการกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ดำเนินการแจ้งเจ้าพนักงานปกครองหรือตำรวจ รวมทั้ง การรณรงค์และเผยแพร่ประชาธิปไตยของกลุ่มนิสิต นักศึกษาจากสนนท. กลุ่มนักศึกษารามคำแหง นักศึกษาเกริก ขาดการควบคุมที่ดีทำงานอิสระ ทำให้เป็นผลลบต่อการทำงานขององค์กรกลางจังหวัด²

รวมถึง ปัญหาที่เกิดจากการเร่งคัดเลือกอาสาสมัคร อาทิเช่น หัวหน้าอาสาสมัครที่แต่งตั้งจากส่วนกลางเกิดความขัดแย้งกับอนุกรรมการ และผู้ประสานงานระดับภาคและจังหวัด เพราะไม่รู้จักกันมาก่อน ความต้องการอาสาสมัครจำนวนมากในเวลาจำกัด ทำให้บางจังหวัดพยายามเร่ง ทำให้ได้คนไม่มีคุณภาพแต่ต้องการทำงานเพื่อเงิน หรือการคัดเลือกอาสาสมัครที่เป็นนักเรียน นักศึกษาปีต้น ๆ ซึ่งอ่อนประสบการณ์ หรือบางครั้งหัวหน้าอาสาสมัครอ่อนอาวุโสกว่าอาสาสมัคร อาสาสมัครจำนวนมากต้องทำงานนอกภูมิภาค ทำให้ไม่อาจทำงานได้ผล และอาสาสมัครที่เป็นข้าราชการประจำบางคน ไม่อาจปฏิบัติงานสังเกตการณ์ได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อนหน้าที่การงานหลังการเลือกตั้ง

2.2 การบริหารงาน

² โปรดดู รายงานผลการปฏิบัติงานองค์กรกลางจังหวัดชลบุรี, (อัดสำเนา) หน้า 12.

การประสานงานระหว่างองค์กรกลางกับจังหวัด อำเภอ ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ระยะเวลากระชั้นชิดเกินไป ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน อาสาสมัครมุ่งตรวจสอบความถูกต้องของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้งของจังหวัด อำเภอมากกว่าจะลงไปประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง

2.3 ปัญหาการประสานงานกับหน่วยราชการ จากรายงานของฝ่ายสอดส่องดูแลการเลือกตั้งองค์กรกลาง 2 ฉบับ ลง 27 ตุลาคม 2537 มีดังนี้

- การประสานงานกับตำรวจและอัยการ

1. ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่าที่ควร ทำให้การดำเนินการต่อผู้กระทำผิดชักช้าไม่ทันเหตุการณ์

2. ขาดความชัดเจนในระหว่างบทบาทขององค์กรกลางและตำรวจในหลายพื้นที่ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ทำการจับกุมกรณีเป็นความผิดซึ่งหน้า แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับสอบถามองค์กรกลางว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร

3. ตำรวจส่วนใหญ่เกรงกลัวอิทธิพลของผู้สมัครฯ และไม่ดำเนินการอย่างจริงจังและเฉียบขาด การสอบสวนเป็นไปอย่างล่าช้าและมีข้อสังเกตว่าประชาชนที่ติดต่อกับองค์กรกลางไม่ไว้วางใจตำรวจท้องที่

4. พนักงานอัยการไม่ให้ความสำคัญต่อการดำเนินคดีเท่าที่ควร ทำให้ส่งฟ้องล่าช้า

- การประสานงานกับฝ่ายปกครอง

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดไม่เข้าใจขอบเขตอำนาจหน้าที่ ขององค์กรกลาง โดยเข้าใจว่าองค์กรกลางมีหน้าที่ป้องกันปราบปรามผู้ทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และกลับแจ้งเหตุมายังองค์กรกลาง

2. ผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับแจ้งเหตุจากองค์กรกลาง ให้ทำการสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำผิด ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 139/2535

3. ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งคณะกรรมการสอบสวน ผลการสอบสวนมักขัดแย้งกับรายงานที่องค์กรกลางได้รับ กล่าวคือคณะกรรมการสอบสวนมักลงความเห็นว่าไม่มีมูล ในขณะที่ประชาชนแจ้งพฤติกรรมของหวัคະແນมาในลักษณะต่างกรรมต่างวาระ ซึ่งน่าเชื่อว่าจะต้องมีมูล

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่างในแนวคิดเรื่องการกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง กรรมการ อนุกรรมการ และผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับ “การกระทำการทุจริต” แตกต่างกันตั้งแต่ต้นจนจบความหมายที่กำหนดในกฎหมายนั้น ขึ้นอยู่กับการตีความกรณีรูปธรรมที่เกิดขึ้น ข้อเสนอของฝ่ายวิชาการที่ต้องการให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ไม่ได้เป็นที่เห็นพ้อง หรือ

เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป และยิ่งเมื่อพิจารณาถึงการให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปอีก กรรมการแต่ละคนนั้นมีความคิดที่แตกต่างกันออกไปเกี่ยวกับกิจกรรมหลักขององค์กร บ้างเน้นกิจกรรมการซื้อขายเสียงของนักการเมือง (เช่น ทีมงานจับชีพจรเกริก และนิด้า) บ้างต้องการให้เน้นการป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งของข้าราชการ เช่น ปัญหารายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สถานที่ตั้งของหน่วยเลือกตั้ง การใช้ไฟฟ้า บัตรผี การที่ข้าราชการมีพฤติกรรมผิดใฝ่ให้นักการเมืองบางคนบางพรรค เป็นต้น บ้างเน้นที่พรรคการเมือง ผู้รับสมัครเลือกตั้ง หัวคะแนน บ้างเน้นที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ฯลฯ ความคิดเห็นที่แตกต่างกันเช่นนี้ ทำให้อาสาสมัครทั้งฝ่ายสังเกตการณ์ และฝ่ายรับแจ้งเหตุเน้นการดำเนินงานที่จะป้องกันการซื้อขายเสียงมากกว่าการป้องกันการทุจริตของข้าราชการในการเลือกตั้ง ในเมื่อระดับนโยบายยังไม่มีข้อยุติว่าจะเน้นกิจกรรมด้านใดจึงไม่น่าแปลกใจที่บรรดาอาสาสมัครส่วนใหญ่จะตกหลุมพรางของทางราชการที่ต้องการเบี่ยงเบนให้องค์กรกลางสนใจเรื่องการซื้อขายเสียง

2.5 ปัญหาด้านงบประมาณ

- การที่ส่วนกลางกำหนดสัดส่วนจำนวนอาสาสมัครรับแจ้งเหตุต่อหัวหน้าอาสาสมัครเท่ากันทั่วประเทศ สัดส่วนนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานในจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ เช่น ฝ่ายรับแจ้งเหตุไม่สามารถออกสอบสวนข้อมูลจากผู้แจ้งได้ เพราะไม่มีกำลังคนเพียงพอ
- งบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับอาสาสมัคร และเครื่องมือในการสื่อสารมีไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีเบาะเสียง และค่าใช้จ่ายในการทำงานในเวลากลางคืน เป็นต้น

3. ผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรกลาง : บทบาทสำคัญประการหนึ่งขององค์กรกลาง คือ การป้องกันการซื้อขายเสียง

3.1 บทบาทสำคัญที่สุด ซึ่งอยู่ในวิสัยที่องค์กรกลางสามารถกระทำได้ คือการป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งในส่วนของข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการฝ่ายปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเลือกตั้ง กล่าวคือ การมีองค์กรกลางทำให้ข้าราชการบางคนสามารถวางตัวเป็นกลางได้ง่ายขึ้น และบางคนไม่กล้าเสี่ยงทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ซึ่งรายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535 จัดทำโดยคณะกรรมการองค์กรกลางการเลือกตั้ง³ ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรกลางและการเลือกตั้งพบว่า ร้อยละ 51.5 ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่รู้จักองค์กรกลาง มีความเห็นเชิงบวกต่อการ

³โปรดดู คณะกรรมการองค์กรกลางการเลือกตั้ง, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท แมทส์ปอยท์ จำกัด, 2535), หน้า 87.

ป้องกันข้าราชการ ช่วยเหลือผู้สมัครโดยมีร้อยละ 21 มีความเห็นเชิงลบต่อบทบาทการป้องกันข้าราชการช่วยเหลือผู้สมัคร กล่าวคือ โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่า องค์กรกลางมีบทบาทช่วยป้องกันข้าราชการช่วยเหลือผู้สมัครในทางที่ดีขึ้น สำหรับพื้นที่จังหวัดชลบุรี จากการให้สัมภาษณ์ของนายโคทม อาริยา ว่า

“... เข้าใจว่าสมัยนั้นท่านผู้ว่าฯ มีส่วนช่วยมากทีเดียวในแง่ของความชิงชังและไม่รวนเรในแง่ของการกำชับข้าราชการในสังกัด ผมไม่แน่ใจถึงความเป็นกลาง แต่มีความชัดเจนในเรื่องของการไม่ทุจริต แต่ว่าการไม่ทุจริตนั้นบางคนอาจจะบอกว่ามันอาจจะไปช่วยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งผมไม่ทราบ ผมคิดว่าความชัดเจนว่าผู้ว่าฯ ไม่เอาด้วยกับกลวิธีการซื้อสิทธิขายเสียงก็กำชับเครือข่ายลงไปว่าอย่าเขี้ยวหน้า ก็ทำให้มีผล ...”

กล่าวคือ องค์กรกลางจะเป็นส่วนช่วยเสริมให้เกิดการป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งของข้าราชการ เพราะองค์กรกลางมีบทบาทในการสังเกตการณ์และสอดส่องพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ รวมทั้งสังเกตการณ์ในหน่วยเลือกตั้ง เพื่อสอดส่องดูแลให้เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งดำเนินการในเรื่องการลงคะแนนและนับคะแนนอย่างยุติธรรม มีการท้วงติงวิธีการนับคะแนน การตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การช่วยเหลือผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ถูกคัดชื่อออก เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนป้องปรามการกระทำทุจริตของข้าราชการ

3.2 องค์กรกลางช่วยป้องปรามการกระทำทุจริตของกลุ่มพรรคการเมือง ผู้สมัคร ส.ส. และหัวหน้าคณะได้ระดับหนึ่ง ดังได้กล่าวมาแล้วว่า องค์กรกลางมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญบทบาทหนึ่งคือการสังเกตการณ์และสอดส่องพฤติกรรมบุคคลกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งหัวหน้าคณะและผู้สมัคร ส.ส. ทำให้หัวหน้าคณะและผู้สมัคร ส.ส. กระทำทุจริต เช่น การซื้อ-ขายเสียง หรือกระทำการผิดกฎหมายเลือกตั้งได้ยาก เนื่องจากจะมีองค์กรกลางคอยเฝ้าระวังสังเกตการณ์อยู่ ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม พบว่า โดยส่วนใหญ่ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า องค์กรกลางทำให้การกระทำผิดในการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์สุคนธ์ไชยเจริญ แสดงทัศนะว่า

“... ผมคิดว่าจะมีองค์กรกลางอยู่อย่างน้อยก็ทำให้ผู้ทุจริตในการเลือกตั้งเกิดความกลัวขึ้นมาบ้าง เปรียบเหมือนมีตำรวจเฝ้ายามตามร้านทอง มันจะเป็นการช่วยลดการทุจริตต่าง ๆ ลงได้ การสังเกตการณ์อย่างน้อยก็เป็นการป้องปรามไม่ให้พวกหัวหน้าคณะหรือพวกเวียนเทียน และพวกทุจริตต่าง ๆ กระทำการได้สะดวกก็เป็นการช่วยได้ส่วนหนึ่ง ...”

3.3 องค์กรกลางสามารถส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ในระดับหนึ่ง กล่าวคือ

(1) บทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งการเผยแพร่ข่าวการเลือกตั้งถือว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และจากผลการณรงค์และเผยแพร่ทำให้ประชาชนรู้จักองค์กรกลาง และได้รับข่าวสารจากองค์กร

กรกลาง เช่น ข้าราชการบำนาญ ทหารจัตวา ข้าราชการบำนาญให้ประชาชนไปเลือกตั้ง ข้าราชการเลือกตั้งและการลงคะแนนเสียง ข้าราชการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ ข้าราชการปไตยเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ และเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น จากการวิจัย จัดทำโดยสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยความร่วมมือของสมาชิกสภาประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนจำนวน 4,777 คน ปรากฏว่า⁴ ประชาชนจำนวน 1,993 คน หรือร้อยละ 46.5 เห็นว่าบทบาทของข้อมูลข่าวสารจากองค์กรกลางช่วยในการตัดสินใจในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนายนิพนธ์ พัวพงศกร ที่กล่าวว่า องค์กรกลางนอกจากประชาสัมพันธ์ตนเองแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารเรื่องการทุจริตในการเลือกตั้ง⁵ และจะเห็นผลงานด้านนี้ได้ชัดเจนจากผลจากการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 พบว่ามีประชาชนไปใช้สิทธิถึง 19,662,322 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง 31,860,156 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.59 ในขณะที่การเลือกตั้งที่ผ่านมา ๆ มา มีผู้ไปใช้สิทธิไม่เกินประมาณร้อยละ 50 ซึ่งการที่มีผู้ไปใช้สิทธิมากกว่าหลายครั้งที่ผ่านมา นอกจากเป็นผลอันเนื่องมาจากเหตุการณ์บ้านเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งแล้ว ผลจากการทำงานขององค์กรกลางก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมการไปใช้สิทธิของประชาชนในครั้งนี้ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบกับหน่วยงานหรือสื่ออื่น ๆ ที่ทำหน้าที่ชักชวนให้คนไปเลือกตั้ง ปรากฏว่า องค์กรกลางทำงานได้ผลน้อยกว่า ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ นิพนธ์ พัวพงศกร⁶ พบว่าสื่อที่ได้ผลมากที่สุดคือ รายการทางโทรทัศน์ กล่าวคือมีประชาชนร้อยละ 90 - 94 ได้ยินได้เห็นข่าวการเลือกตั้งจากสื่อนี้ รองลงมาคือ สื่อการหาเสียงของพรรคการเมือง ร้อยละ 72 - 76 รายการเพลงและบันเทิงทางวิทยุ ร้อยละ 71 - 79 การชักชวนของราชการ ร้อยละ 70 - 76 เพื่อนบ้าน ร้อยละ 65 - 76 ในขณะที่มีประชาชนเพียงร้อยละ 37 - 38 ที่เคยได้ยินได้เห็นคำชักชวนจากองค์กรกลาง ส่วนสื่อที่ออกโดยสหทหารเสือได้ผลน้อยที่สุด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าองค์กรกลางประสบผลสำเร็จในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง

⁴ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , รายงานการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อองค์กรกลางและการเลือกตั้ง, หน้า 13.

⁵ นิพนธ์ พัวพงศกร, การประเมินผลกระทบขององค์กรกลาง, (กันยายน 2535) หน้า 52 (อัดสำเนา).

⁶ "ข้อมูลเลือกตั้ง 13 กันยายน 35" นโยบายสาธารณะ 4 (19 ตุลาคม 2535) :

(2) องค์กรกลางสามารถสร้างเครือข่ายประชาธิปไตย เนื่องจากองค์กรกลางเป็นองค์กรแรกในประเทศที่เปิดโอกาสให้ทุกคนอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ วิธีการเช่นนี้ย่อมสามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและปลูกฝังจิตสำนึกทางการเมือง โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งได้ผลว่าการศึกษารูปแบบอื่น ๆ อาสาสมัครจำนวนมากเล่าว่าตนไม่เคยมีศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยนัก และไม่ค่อยมีความรู้เรื่องการเลือกตั้ง แต่ถูกเกณฑ์มาร่วมงานขององค์กรกลาง แต่งานขององค์กรกลางก็สามารถสร้างศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยและความภูมิใจให้แก่คนทำงานอย่างได้ผล นอกจากนี้อาสาสมัครเหล่านี้ยังเป็นผู้เผยแพร่ความรู้เรื่องการเลือกตั้ง และระบอบประชาธิปไตยแก่ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงของตน กลุ่มประชาชนที่องค์กรกลางพิมพ์แจก เป็นเอกสารที่มีประโยชน์มาก เพราะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตในการเลือกตั้งด้วยวิธีการต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีประชาชนและนักธุรกิจจำนวนมากที่ให้การสนับสนุนงานขององค์กรกลาง เช่น ให้เงินช่วยเหลือ และแจ้งเหตุการณ์ทุจริตต่าง ๆ ประชาชนอีกเป็นจำนวนมากมีส่วนช่วยประชาสัมพันธ์องค์กรกลางโดยการวิพากษ์วิจารณ์หรือการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคนในเมือง องค์กรกลางได้รับแจ้งศรัทธาและแรงสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมาก ก็เพราะองค์กรกลางเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม กล่าวคือ ประเทศมีชนชั้นกลางจำนวนมากขึ้น คนไทยมีการศึกษามากขึ้น ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงออกสูงและขณะเดียวกัน ประชาชนก็เริ่มเบื่อหน่ายนักการเมืองที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง มีพฤติกรรมการซื้อขายเสียงอย่างโจ่งแจ้ง และนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้จัดตั้งองค์กรกลางวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ดังที่ นายโคทม อาริยา ได้ให้ทัศนะว่า

“ ... สมัยองค์กรกลางสองก็มีส่วนช่วยไม่มากนักน้อยในเรื่องของการไปใช้สิทธิใช้เสียง ในเรื่องของการชักชวนให้ประชาชนเป็นหูเป็นตา เมื่อประชาชนเป็นหูเป็นตา ก็แปลว่า เขาคงจะต้องไปบอกคนอื่นว่าอย่างทุจริต อย่างซื้อเสียง ...”

4. ผลกระทบต่อวิธีการทุจริตในการเลือกตั้ง : จากการศึกษาวิจัยจากแบบสอบถาม พบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า ปัญหาสำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ การทุจริตในการเลือกตั้ง ส.ส. โดยเห็นด้วยว่าองค์กรกลางมีส่วนทำให้การกระทำผิดในการเลือกตั้งมีจำนวนลดลง รวมทั้งมีส่วนทำให้การเลือกตั้งในพื้นที่เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม รวมทั้งจากรายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535 ในส่วนของสรุปผลการดำเนินงานของภาค 2 ได้สรุปว่า “องค์กรกลางระดับจังหวัดทั้ง 7 จังหวัด ได้ทุ่มเทให้กับการทำงานทั้งในด้านการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง และการรณรงค์เผยแพร่ประ

ชาธิปไตย ผสมผสานกับกระแสความตื่นตัวของประชาชนด้านประชาธิปไตย จนทำให้ผลการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปจากความคาดหมายใน 2 จังหวัด คือ ชลบุรี และจันทบุรี”⁷

5. ประเด็นที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานขององค์กรกลาง

5.1 ในภาพรวมขององค์กรกลางระดับประเทศในส่วนของ การดำเนินการต่อผู้กระทำผิดตามที่ได้รับแจ้งเหตุฯ ไม่ได้มีการกระทำอย่างจริงจัง นอกจากนี้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองต่างมักกล่าวอ้างว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม กระทำการทุจริตในการเลือกตั้งแต่ไม่ได้มีการคัดค้านการเลือกตั้งที่เป็นไปโดยไม่ชอบธรรมมากนัก เช่นเดียวกันกับการสังเกตการณ์และรับแจ้งเหตุขององค์กรกลางจะพบว่ามีหลายรายไม่มีการดำเนินการต่อ จึงทำให้มีจำนวนคดีพิพาทอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานการเลือกตั้งขององค์กรกลาง มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนที่รับแจ้งเหตุฯ ไว้ กล่าวคือ ในองค์กรกลาง 2 มีจำนวนการรับแจ้งเหตุ 19,816 ราย แต่มีการดำเนินคดีตามกฎหมายเพียง 50 ราย⁸ แต่ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับ การดำเนินคดีในองค์กร 1 ที่มีจำนวนการรับแจ้งเหตุฯ 6,303 ราย แต่มีการดำเนินการตามกฎหมายเพียง 4 ราย⁹ ซึ่งนับว่าประสบผลในทางรูปธรรมที่ชัดเจนกว่า

5.2 การสังเกตการณ์การกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ขององค์กรกลาง มีหลายกรณี ที่พบว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมายจริง แต่ไม่สามารถดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้ ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นจากสาเหตุ ดังนี้

1) การขาดแคลนยานพาหนะกำลังคนที่จะเข้าไปดำเนินการ ดังที่นางสาวเสาวลักษณ์ สุริยาทิพย์ ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“ ... อย่างกรณีที่มีหลายคนโทรมาว่ามีการทุจริตแจกเงินที่นั่นที่นี้ เราแจ้งองค์กรกลางไป คำตอบที่ได้คือเจ้าหน้าที่ไม่อยู่บ้าง ขณะนี้ไม่มีใครอยู่บ้าง พรุ่งนี้จะส่งคนไปดู ซึ่งมันไม่ทันต่อเหตุการณ์ ...”

2) การไม่มีอำนาจรองรับตามกฎหมายอย่างแท้จริง ทำให้การดำเนินงานขององค์กรกลางไม่ประสบผลเท่าที่ควร ดังเช่น พบมูลการกระทำผิดในการเลือกตั้งที่มีหลักฐานจำนวน 809 เรื่อง ให้แก่ผู้มีอำนาจหน้าที่ทางราชการเพื่อให้พิจารณาดำเนินคดี แต่ปรากฏ

⁷ คณะกรรมการองค์กรกลางการเลือกตั้ง, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535, หน้า 124.

⁸ โปรดดู เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.

⁹ โปรดดู คณะกรรมการติดตามและสอดส่องดูแลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร, การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 มีนาคม 2535, (กรุงเทพฯ : เบลโลการพิมพ์ (1988) จำกัด, 2535) หน้า 189.

ว่าทางจังหวัดกลับตั้งกรรมการสอบสวนใหม่และมีดำเนินการฟ้องร้องทั้งสิ้นเพียง 4 ราย ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่จะทำให้ประชาชน¹⁰ ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่จะทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาต่อองค์กรกลาง

นายอุทัย พิมพ์ใจชน ได้แสดงทัศนะในเรื่องนี้ว่า “... ผมเปรียบเทียบองค์กรกลางได้กับหุ่นไล่กา ถ้าใครกลัวก็จะไม่กล้าทุจริต แต่ถ้าใครไม่กลัวก็จะทำการทุจริตโดยไม่ใส่ใจ เพราะองค์กรกลางไม่มีอำนาจหน้าที่ในการปราบปราม มีบางคนแจ้งจับแต่เมื่อแจ้งไปแล้วพบกับสภาพการจัดตั้งที่ไม่ชอบ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำเอาหูไปนา เอาตาไปไร่ การแจ้งจับก็ไร้ประโยชน์ ...”

นายสุคนธ์ ไชยเจริญ ได้แสดงทัศนะว่า “... อาสาสมัครองค์กรกลางของเราไม่มีอำนาจกระทำการใดเรอบอกตำรวจ ๆ ยังไม่ทำอำนาจของเราเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์เท่านั้น ซึ่งโดยหลักการแล้วไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายคือกฎหมายไม่ได้ให้ไว้จริง ๆ แล้วผู้ที่จะมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการคือตำรวจ พอเราชี้ตำรวจต้องดำเนินการแต่ทางเราแจ้งตำรวจแล้วตำรวจไม่กล้าทำเพราะไม่มีหลักฐานจับไปก็หน้าแตก จริงแล้วอาสาสมัครก็ไม่กล้าทำด้วยเนื่องจากกลัวอันตรายและเสี่ยงต่อชีวิตเพราะไม่มีใครคุ้มครองได้ ...”

นายสุรสิทธิ์ นิตวุฒิวรรักษ์ ได้กล่าวในเรื่องนี้ว่า “... องค์กรกลางเองไม่มีอำนาจที่จะไปปราบปรามหรือป้องกันอะไรมากนัก และบุคคลเหล่านี้ก็ไม่มีอำนาจที่จะทำให้คนในพื้นที่หรือคนที่จะมาใช้สิทธิเลือกตั้งเกิดความเกรงกลัว ...”

นายสง่า ธนสงวนวงศ์ ได้ให้ทัศนะว่า “... ผมเรียนตลอดว่าสมัย 35/2 องค์กรกลางไม่มีอำนาจ คือองค์กรกลางมีหน้าที่ในการรณรงค์แต่ถ้าเป็นผู้กระทำผิดจะไม่มีอำนาจจับกุมและไม่มีอำนาจดำเนินการใด ๆ ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ดำเนินการองค์กรกลางจึงไม่มีอำนาจในตัวเอง ในการเลือกตั้งถ้ามีการทุจริตจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว องค์กรกลางไม่อาจที่จะตรวจสอบได้ ...”

3) ในการทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรกลาง พบว่าองค์กรกลางยังไม่มีแผนการดำเนินการให้การคุ้มครองช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่องค์กรกลาง ซึ่งบ่อยครั้งมักจะถูกข่มขู่ทำร้ายร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้ไม่เต็มที่ บางท้องที่ถึงกับต้องหลบซ่อนตัว บางท้องที่ถึงกับต้องหลบซ่อนตัว บางท้องที่ถึงกับขอลอนตัวกลางครั้น และการพึ่งพาความช่วยเหลือจากตำรวจบางท้องที่มีข้อจำกัดและปัญหาบางประการ เนื่องจากข้าราชการตำรวจและฝ่ายปกครองมักได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจอิทธิพลในทางมิชอบของนักการเมืองบางคนเช่นกัน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 180.

5.3 องค์กรกลางตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองของนักการเมือง : ประเด็นนี้เกิดจากลักษณะการจัดตั้งองค์กรกลางที่มีความน่าเชื่อถือในแง่ของความเป็นกลางทางการเมืองและความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ทำให้นักการเมืองบางคนอาศัยลักษณะขององค์กรกลาง เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กับตนเอง รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการทำลายชื่อเสียงของนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม

ซึ่งเรื่องนี้ นางสาวเสาวลักษณ์ สุริยาทิพย์ ได้กล่าวว่า “... การที่มีองค์กรกลางเข้าไปที่ใดก็ตามนั่นคือตราประทับว่าการเลือกตั้งที่นั่นถูกต้อง แต่การเลือกตั้งที่ชลบุรีไม่ถูกต้องและมีองค์กรกลางมาเป็นเหมือนกับการสร้างความชอบธรรมไปโดยปริยาย ...”

นายวิทยา คุณปลื้ม ได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า “... องค์กรกลางได้มีการเก็บเป็นข้อมูลของการแจ้งดังกล่าวไว้แล้วรายงานหนังสือพิมพ์ ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ โทรมไปแจ้งว่าฝ่ายตรงข้ามมีการกระทำผิด เพื่อให้ข้อมูลการกระทำผิดของฝ่ายตรงข้ามนั้นมีมาก และจะมีการเปิดเผยว่าพรรคใดมีข้อมูลการแจ้งการกระทำผิดมากเท่าใดในเรื่องใดบ้าง และข้อมูลดังกล่าวก็ไม่มีตรวจสอบว่าจริงหรือไม่ อย่างที่เรามีคนรู้จักอยู่ในองค์กรกลางเวลารับแจ้งเหตุแล้วเขาก็โทรมาบอก ผมจึงโทรไปเช็คปรากฏว่าไม่มีการกระทำผิด และยังมีแจ้งแบบนี้มาเรื่อย ๆ ซึ่งตรวจสอบไม่ได้ทำให้เรามีสถิติการกระทำผิดมากทางเราจึงโทรแจ้งบ้าง เพราะเราเห็นว่าการโทรแจ้งดังกล่าวเป็นเรื่องไม่จริง ทำให้การทำงานขององค์กรกลางไม่ได้ผล

รวมถึงการให้สัมภาษณ์ของนายสนธยา คุณปลื้มว่า “... องค์กรกลางรณรงค์ในเรื่องประชาธิปไตย แต่ทำไมไปเดินแจกใบปลิวที่โจมตีนักการเมืองซึ่งให้ประโยชน์กับอีกพรรคการเมืองหนึ่งผมคิดว่า อาจจะแอบอ้างหรือทำงานโดยผิดเป้าหมาย หรือเป็นเครื่องมือของนักการเมืองไป ...”

แนวทางการปรับปรุงองค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งที่สุจริตยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับระบอบประชาธิปไตย การสร้างความสุจริตและยุติธรรมในกระบวนการเลือกตั้ง จึงเป็นหน้าที่ของทุกส่วนในสังคมในการสร้างสรรค์ให้การเลือกตั้งเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ซึ่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ดังนี้

1. ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง
2. ผู้บริหารจัดการเลือกตั้ง

3. ผู้บังคับใช้กฎหมายเลือกตั้ง และกระบวนการยุติธรรม
4. ผู้สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ให้เกิดความยุติธรรม
5. ผู้สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน
6. ประชาชน

องค์กรกลาง ซึ่งริเริ่มดำเนินการเมื่อครั้งการเลือกตั้ง 22 มีนาคม 2535 และดำเนินการต่อในการเลือกตั้งครั้ง 13 กันยายน 2535 มีบทบาทสำคัญในด้านการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้เกิดความยุติธรรม และการส่งเสริม การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีผู้บริหารจัดการเลือกตั้ง คือ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งในบางประเทศ กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่เพียงวางกฎระเบียบเท่านั้น การดำเนินการเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บางประเทศการบริหารจัดการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเอกเทศที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาล หรือรัฐสภา

จากการศึกษาตัวแบบคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในนานาประเทศ พบว่ามีรูปแบบการจัดการ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และรายละเอียดอื่นๆ ต่างกันไป แต่ทั้งนี้ เมื่อพิจารณารายละเอียดซึ่งเป็นสาระสำคัญของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งดังกล่าว อาจสรุปได้เป็น 4 ลักษณะสำคัญ¹¹ ดังนี้

1. คณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ในการแบ่งเขตการเลือกตั้งโดยตรงเป็นหลัก ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ
2. คณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ทั้งในการบริหารการเลือกตั้ง และการกำกับดูแลการเลือกตั้ง ได้แก่ ประเทศอินเดีย ประเทศฟิลิปปินส์
3. คณะกรรมการที่มีอำนาจหน้าที่ทั้งในการบริหารการเลือกตั้ง และการกำกับดูแลการเลือกตั้งโดยให้มืองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ได้แก่ ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศแอฟริกาใต้
4. คณะกรรมการที่มีหน้าที่เพียงการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง โดยมีหน่วยงานปกติเป็นผู้มีหน้าที่บริหารการเลือกตั้ง ได้แก่ ประเทศไทย (องค์กรกลาง ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง - กระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่บริหารการเลือกตั้ง)

¹¹ ไปรอดดู ไพฑูรย์ บุญวัฒน์, การจัดตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนการเลือกตั้ง (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสนับสนุนการวิจัย, 2538), หน้า 44.

องค์กรกลางหนึ่งได้เสนอแนะให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง¹² ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและได้รับการยอมรับจากประชาชนอย่างกว้างขวางว่าเป็นปราชญ์บุคคลของประเทศ มีจำนวนประมาณเก้าถึงสิบห้าคน โดยพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลที่ฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการเสนอฝ่ายละเท่าๆ กัน โดยให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ กรรมการอยู่ในตำแหน่งคราวละหกปี แต่เมื่อครบสามปีแล้วกรรมการจำนวนหนึ่งในสองจะต้องจับฉลากลาออกจากตำแหน่ง เพื่อให้เกิดการหมุนเวียน แต่ขณะเดียวกันก็มีความต่อเนื่องในทางความคิดและนโยบาย โดยจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ และให้มีสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ โดยมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่และเลขาธิการได้รับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดิน และปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายและคำสั่งของคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการจัดการเลือกตั้งอาจจะจ้างอาสาสมัครมาเป็นลูกจ้างชั่วคราวเพื่อช่วยดำเนินการเลือกตั้งได้ โดยคณะกรรมการจัดการเลือกตั้ง มีหน้าที่จัดการเลือกตั้งตามกฎหมายเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. สรรวจรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นประจำทุกปี โดยให้จัดทำในระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำบัญชี รายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเวลาที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
2. กำหนดเขตเลือกตั้งให้ยุติธรรมและสะดวกแก่การที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. รับสมัครรับเลือกตั้งและออกใบรับให้แก่ผู้สมัคร
4. รับแจ้งและตรวจสอบบัญชีรายจ่ายและรายรับของผู้สมัคร
5. จัดหาและอบรมเจ้าหน้าที่ประจำสถานที่ที่ประชาชนจะไปลงคะแนน ควบคุมดูแลการลงคะแนนและการตรวจนับคะแนนให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและบริสุทธิ์ยุติธรรม
6. ประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ
7. สอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งมาดำเนินคดีต่อศาลยุติธรรม
8. ทำการศึกษาวิจัย หรือส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่เสมอ เพื่อแสวงหามาตรการต่างๆที่จะทำให้การเลือกตั้งแต่ละครั้งดำเนินไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม อันจะทำให้ผลการเลือกตั้งสะท้อนออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนอย่างแท้จริง

¹²โปรดดู คณะกรรมการองค์กรกลางการเลือกตั้ง, รายงานการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 13 กันยายน 2535, หน้า104-105.

องค์กรกลาง 2 (13 กันยายน 2535) ได้เสนอโครงสร้างขององค์กรกลางใน 2 รูปแบบ¹³ โดยรูปแบบแรกมีลักษณะรวมศูนย์มากกว่ารูปแบบที่สอง และเป็นการสอดคล้องกับการดำเนินงานในระยะแรก เมื่อมีการตั้งองค์กรเอกชนที่เข้มแข็งในจังหวัดต่างๆ แล้ว ก็อาจปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบที่สองในอนาคต

รูปแบบแรก : ให้มีคณะกรรมการระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ โดยให้ฝ่ายรัฐบาล รัฐสภา ตุลาการ เป็นผู้เสนอรายชื่อฝ่ายละเท่าๆ กัน โดยไม่ควรเกิน 21 คน และมีวาระการดำรงตำแหน่ง หน้าที่ของคณะกรรมการ คือ การจัดทำเรื่องงบประมาณที่จะใช้ในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งทุกครั้งและทุกระดับ ดำเนินการสรรหาอาสาสมัครในระดับจังหวัด เป็นต้น ซึ่งลักษณะเด่นของรูปแบบนี้ คือ คณะกรรมการระดับชาติจะยังคงมีบทบาทในการดำเนินงานสอดส่องดูแลการเลือกตั้งค่อนข้างมาก คล้ายคลึงกับองค์กรกลางครั้งที่ 1 และ 2 โดยคณะกรรมการระดับชาติ จะเป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์ประสานงานและควบคุมการปฏิบัติงาน ส่วนศูนย์จังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติงานตามกรอบที่ตกลงกับส่วนกลาง โดยคณะกรรมการระดับชาติเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงาน แต่ทั้งนี้อาจเกิดปัญหาความล่าช้า ขั้นตอนยุ่งยาก และปัญหาแนวทางการดำเนินงานไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

รูปแบบที่สอง : เป็นการกระจายอำนาจการดำเนินงานไปยังจังหวัดต่างๆ แต่ยังมีคณะกรรมการระดับชาติจำนวนไม่เกิน 4 คน ทำหน้าที่องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลที่เสนอโครงการติดตามสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง คณะกรรมการระดับชาติอาจประกอบด้วยบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันที่เป็นประชาธิปไตยและมีความรู้ความเข้าใจงานขององค์กรเอกชน หน้าที่ของกรรมการ คือ การคัดเลือกองค์กรเอกชนที่มีสมรรถภาพและความเป็นกลางให้ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง และพิจารณางบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน ส่วนวิธีการดำเนินงานให้องค์กรเอกชนเป็นผู้กำหนดเอง คณะกรรมการระดับชาติมีหน้าที่เพียงการควบคุมให้มีการทำงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ และอาจมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งด้วย ข้อดีคือ เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนและองค์กรเอกชนดำเนินการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งอย่างอิสระ รวมทั้งองค์กรเอกชนเหล่านี้ จะรู้จักสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในท้องถิ่นเป็นอย่างดี แต่จุดอ่อน คือ วิธีการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งอาจแตกต่างกันจนขาดมาตรฐานและเปรียบเทียบกันยาก รวมถึงอาจเน้นบทบาทการสอดส่องดูแลแตกต่างกัน

¹³ โปรดดู เรื่องเดียวกัน, หน้า 108-110.

ข้อเสนอแนะ

หน้าที่หลักขององค์กรกลาง ได้แก่การสอดส่องดูแลการเลือกตั้งในทุกระดับให้มีความบริสุทธิ์ยุติธรรม รวมถึงการรณรงค์และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นหากมีองค์กรที่ถาวรที่ทำหน้าที่นี้เป็นประจำ จะทำให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างระบบการทำงานทั้งในแง่บุคลากร การดำเนินการ การประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบการทำงานให้มีความมีประสิทธิภาพขึ้นได้ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยถึงประเด็นปัญหาและข้อจำกัดที่องค์กรกลาง 1 และ 2 ประสบ นั้น องค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งควรมีลักษณะการทำงานและขอบเขตของอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. องค์กรที่จะทำหน้าที่ดูแลการเลือกตั้ง ต้องเป็นองค์กรอิสระที่ไม่ขึ้นกับหน่วยราชการ และรัฐบาล โดยจะต้องมีกฎหมายรับรองฐานะการปฏิบัติภารกิจที่เป็นกลางในกระบวนการเลือกตั้ง

2. องค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งต้องมีฐานะเป็นองค์กรถาวรรวมถึงมีงบประมาณที่เพียงพอ เพื่อผลของความต่อเนื่องในการปฏิบัติภารกิจ โดยเฉพาะการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับทุกส่วนในสังคม รวมทั้งการมีเวลาในการสร้างความชอบธรรมให้แก่การกลั่นกรองอาสาสมัครที่เป็นกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. องค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งต้องมีอำนาจรองรับ โดยให้เข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสอบสวนดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหา

4. การทำงานขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง นอกเหนือจากงานสำนักงานบางส่วน ควรมีลักษณะเป็นงานอาสาสมัคร เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนเกิดการกลมเกลียวทางการเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตยต่ออาสาสมัครและประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างเครือข่ายประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาทำงานเพื่อสังคม

5. องค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง ต้องมีขีดความสามารถในการป้องกันภัยคุกคามจากอิทธิพล อำนาจเถื่อนต่อการทำงานของอาสาสมัคร ประชาชน ผู้มาแจ้งเหตุ เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นใจในการสอดส่องดูแลการเลือกตั้ง รวมทั้งจะเป็นการสร้างความร่วมมือและการช่วยเหลือจากทุกส่วนสังคมได้มากขึ้น

6. การปฏิบัติภารกิจขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งจะต้องได้รับความคุ้มครองตามสมควร โดยหากถูกฟ้องหรือถูกกล่าวหาคดีอาญาหรือแพ่ง เพราะการกระทำตามหน้าที่ควร

ให้อัยการสูงสุดซึ่งเป็นทนายของแผ่นดินเป็นผู้แก้ต่างให้ รวมทั้ง พิจารณาวางมาตรการในการ
ประกันตัวในชั้นต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรม

7. หน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง คือ การสร้าง
ความเข้าใจในสังคมว่า การดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมนั้น เป็นหน้าที่ของประชาชนทุก
คนและทุกส่วนในสังคม ไม่ใช่เรื่องของราชการ หรือองค์กรเอกชนหนึ่งใดเท่านั้น

ในปัจจุบันนี้ การจัดการเลือกตั้งตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอยู่ใน
ความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีรัฐมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งกำกับดูแล ดังนั้น
แนวทางการปรับปรุงในส่วนของหน้าที่การบริหารจัดการเลือกตั้ง คือ การทำให้การบริหารจัด
การเลือกตั้งปลอดจากอิทธิพลทางการเมือง เนื่องจากอาจก่อปัญหาให้แก่ข้าราชการประจำใน
การปฏิบัติหน้าที่ หรือข้าราชการประจำอาจเกิดความลำบากในการวางตัวเป็นกลางตามบท
บัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง โดยเฉพาะในกรณีที่มีผู้บังคับบัญชาเป็นรัฐมนตรีที่มา
จากการเลือกตั้งซึ่งอยู่ในฐานะที่จะเกิดผลได้ผลเสียกับการเลือกตั้งโดยตรง นอกจากนี้ การ
บริหารจัดการเลือกตั้งโดยกระทรวงมหาดไทยดำเนินการโดยกองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง
ซึ่งเป็นเพียงหน่วยงานระดับเล็ก ไม่สมกับ ความสำคัญ ของกระบวนการเลือกตั้ง รวมทั้งองค์กร
และบุคลากรของกองการเลือกตั้งซึ่งอยู่ในระบบราชการ ขาดความอิสระในการดำเนินงาน
บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดความต่อเนื่องและความชำนาญพิเศษในการปฏิบัติภารกิจ
จากผลของการดำรงตำแหน่งในระบบราชการ

ดังนั้น เพื่อผลของการปฏิบัติการขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งให้เกิดประ
สิทธิภาพและประสิทธิผล จึงต้องมีการปรับโครงสร้างและการดำเนินการเป็น 3 ส่วนหลักๆ คือ

1. ส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเลือกตั้ง
2. ส่วนที่เกี่ยวกับการทำหน้าที่กำกับ สอดส่อง ดูแลการเลือกตั้งให้เกิดความ
ยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย
3. ส่วนที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย
โดย ของทุกส่วนสังคม

โดยองค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งนี้ จะต้องเป็นองค์กรถาวรเพื่อสร้างความต่อ
เนื่องในการทำงาน ซึ่งจะสามารถสร้างบุคลากรที่มีความชำนาญ และสามารถสร้างเครือข่ายการ
ทำงาน การประสานงาน แผนการปฏิบัติการ ระบบวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอก
จากนั้น จะต้องทำให้การเลือกตั้งในส่วนของการบริหารจัดการเลือกตั้งปลอดจากอำนาจและ
อิทธิพลทางการเมือง โดยรูปแบบขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งนั้นจะดำเนินการในลักษณะ

ของคณะกรรมการระดับชาติ ที่มีหน่วยงานหลักในการดำเนินการ 3 องค์กร คือ องค์กรที่ทำหน้าที่ในส่วนของการบริหารจัดการเลือกตั้ง องค์กรที่ทำหน้าที่ในส่วนของการกำกับสอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ และองค์กรที่ทำหน้าที่ในส่วนของการรณรงค์สร้างจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่เสนอรูปแบบคร่าวๆ ขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง โดยแบ่งเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้

- คณะกรรมการระดับชาติ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับของสังคมจำนวนหนึ่ง ทำหน้าที่วางนโยบาย และกำกับดูแลองค์กรเครือข่ายที่ร่วมปฏิบัติงานให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรมในการเลือกตั้งในทุกระดับในประเทศ โดยการปฏิบัติงานจะต้องเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ หรือตุลาการ รวมทั้งทำหน้าที่ศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งนี้ให้มีสำนักงานคณะกรรมการองค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยมีหน้าที่ในเรื่องสำนักงานทุกอย่างขององค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้งให้เกิดความบริสุทธิ์ ยุติธรรม โดยมีหน้าที่หลักในการประสานการดำเนินการขององค์กรต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในกระบวนการเลือกตั้ง

- องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการเลือกตั้ง ประกอบไปด้วยบุคลากรจากส่วนราชการภาครัฐ มาทำหน้าที่จัดการเลือกตั้ง เนื่องจากหน้าที่นี้มีส่วนสำคัญในกระบวนการเลือกตั้ง รวมทั้งมีการใช้บุคลากรเป็นจำนวนมากจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากส่วนราชการในการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ช่วยในการบริหารจัดการเลือกตั้ง ทั้งนี้โครงสร้างขององค์กร จะขึ้นตรงต่อคณะกรรมการระดับชาติ ไม่ใช่กระทรวงมหาดไทยอีก เพื่อแก้ปัญหา อิทธิพล อำนาจ หรือความเกรงใจในการจัดการเลือกตั้งที่เกิดจากตัวนักการเมืองผู้เป็นรัฐมนตรีที่มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง

- องค์กรที่ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ ยุติธรรม โดยลักษณะการปฏิบัติภารกิจของส่วนงานนี้ จะยังคงเป็นงานอาสาสมัครที่ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในภารกิจได้ โดยเสนอเพิ่มเติมในส่วนหนึ่งว่า นอกจากอาสาสมัครที่เป็นคนขององค์กรเองแล้ว พรรคการเมืองผู้ส่งผู้สมัคร ส.ส. ลงแข่งขันในสนามเลือกตั้ง ควรจะส่งผู้สังเกตการณ์เลือกตั้งในทุกหน่วยเลือกตั้ง เนื่องจาก เมื่อเป็นคนของพรรคการเมืองย่อมต้องรักษาผลประโยชน์ให้กับพรรคของตนมากที่สุด

- องค์กรที่ทำหน้าที่ในการรณรงค์ให้เกิดจิตสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการวางรากฐานความคิดเพื่อผลของการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยต่อไป โดยการดำเนินงานจะต้องมีความต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคม

ประเด็นสำคัญของการปรับปรุงองค์กรสำหรับดูแลการเลือกตั้ง คือ การแบ่งแยกองค์กรรับผิดชอบส่วนหน้าที่ต่างๆ ในกระบวนการเลือกตั้ง โดยรูปแบบขององค์กรนั้นจะต้องเป็นองค์กรถาวรที่ทำหน้าที่ด้วยความอิสระ ปลอดภัยจากการแทรกแซงจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ และที่สำคัญ คือ องค์กรจะต้องเป็นที่สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับประชาชนทุกคน ซึ่งเมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเข้าใจในสิทธิและบทบาทของตนตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตยแล้ว องค์กรสอดส่องดูแลการเลือกตั้งก็อาจไม่มีความจำเป็น เพราะประชาชนทั่วไป ก็คือ องค์กรสอดส่องดูแลการเลือกตั้งนั่นเอง

สรุป

การทำงานขององค์กรกลางในภาพรวมนั้น ประสบผลสำเร็จในเบื้องต้นในแง่ของการช่วยป้องปรามข้าราชการกระทำทุจริต รวมทั้งการทำให้พรรคการเมือง ผู้สมัครเลือกตั้งเป็น ส.ส. และหัวหน้าคณะข้าราชการทุจริตในการเลือกตั้งได้ยากขึ้น รวมทั้ง จากการที่การดำเนินการขององค์กรกลางได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครปฏิบัติภารกิจขององค์กรกลาง ซึ่งก่อให้เกิดลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นอกเหนือจากการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง หรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (voting) และด้วยผลงานขององค์กรกลางในส่วนของ การเผยแพร่ข่าวสารการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึกประชาธิปไตย ได้ทำให้ประชาชนได้รู้ข่าวสารการเลือกตั้งและมีส่วนทำให้ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม องค์กรกลางมีผลงานบางส่วนที่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าไร คือ การดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดตามที่ได้รับแจ้งเหตุมา ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่ง นอกจากเกิดจากปัญหาและข้อจำกัดขององค์กรกลางแล้ว ยังเกิดจากข้อจำกัดอันเนื่องจากการที่องค์กรกลางต้องพึ่งพาหน่วยงานภายนอกเพื่อการดำเนินคดีความตามกฎหมาย รวมถึง ปัญหาจากตัวบุคลากรขององค์กรกลางเองที่อาจมีบางส่วนที่วางตัวไม่เป็นกลาง บางส่วนที่ขาดประสบการณ์ และบางส่วนที่เกรงกลัวอิทธิพล นอกจากนั้น จากการที่องค์กรกลางมีลักษณะการจัดองค์กรแบบชั่วคราว จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่ต่อเนื่องของภาระงานจากองค์กรกลาง 1 ซึ่งต้องเสียเวลาเริ่มต้นใหม่

ซึ่งจากการศึกษาโดยการสำรวจความคิดเห็นโดยมีประชากรวิจัย คือ ประชาชนในจังหวัดชลบุรี โดยในส่วนของ การดำเนินงานขององค์กรกลาง พบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยว่า องค์กรกลางมีส่วนในการกระทำคามผิดมีจำนวนลดลง และมีส่วนสำคัญในการทำให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการเลือกตั้งมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เห็นด้วยว่า องค์กรกลางจะสามารถระงับการซื้อขายเสียงได้ รวมถึง ไม่แน่ใจว่า องค์กรกลางมีส่วนในการทำให้การเลือกตั้งในจังหวัดชลบุรีเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม ซึ่งจุดนี้นั้น อาจพิจารณาได้ว่า แม้ผลการเลือกตั้งจะเกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นเพราะการกระทำขององค์กรกลางเพียงประการเดียว สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การเลือกตั้งครั้งนี้เกิดขึ้นภายหลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมือง หรือ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งมีกระแสการแบ่งแยกพรรคการเมืองเป็นพรรคเทพ พรรคมาร ซึ่งส่งผลสำคัญต่อผลการเลือกตั้งทั่วประเทศ ทั้งนี้ ในส่วนของการจัดรูปแบบขององค์กร สำหรับการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรมนั้น โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีองค์กรทำหน้าที่เฉพาะเพื่อดูแลการเลือกตั้ง ที่ควรมีลักษณะถาวรสำหรับการดูแลการเลือกตั้งโดยเฉพาะ และเป็นองค์กรอิสระที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายรัฐบาลและนักการเมือง และอยู่นอกกระบวนการ รวมถึงในการปฏิบัติงานจะต้องไม่ถูกฟ้องร้องได้ เว้นแต่ได้กระทำผิดจริง นอกจากนั้น โดยเฉลี่ยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า องค์กรกลางควรประกอบไปด้วย สมาชิกจากทุกส่วนของสังคม และการดูแลการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน

โดยสรุป จากการศึกษาวิจัยในเรื่อง “องค์กรกลางกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร” พบว่า องค์กรกลางมีส่วนทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้น ซึ่งอาจพิจารณาได้จากจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งที่เพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นองค์กรกลางยังทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมมากขึ้น แม้จะไม่สามารถปราบปรามการทุจริตในการเลือกตั้งได้ทั้งหมด แต่องค์กรกลางก็มีความสำคัญในฐานะของการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งในการป้องปรามผู้ที่คิดจะกระทำทุจริตในการเลือกตั้ง